

POSTANOWIENIE

Dnia 22 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 22 sierpnia 2018 r.,

skargi H.G.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
postanowienia Sądu Rejonowego w K.

z dnia 21 grudnia 1993 r., sygn. akt I Ns (...),

wydanego w sprawie z wniosku H. S.

przy uczestnictwie W.S., S.K., S.M., R.S. i M.B.

o uregulowanie własności nieruchomości,

1. odrzuca skargę,

**2. nie przyznaje pełnomocnikowi skarżącej z urzędu adw. T.G.
kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w
postępowaniu wywołanym skargą.**

UZASADNIENIE

W dniu 24 lipca 2017 r. H.G. wniosła do Sądu Rejonowego w K. skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w K. z dnia 21 grudnia 1993 r., sygn. akt I Ns (...), wydanego w sprawie z wniosku H. S. z udziałem W.S., S.K., S.M., R.S. i M.B. o uregulowanie własności nieruchomości rolnej. Postanowieniem tym Sąd Rejonowy w K. stwierdził, że S. i H. małżonkowie S. nabyli z mocy samego prawa, z dniem 4 listopada 1971 r., na współwłasność, zabudowane gospodarstwo rolne oznaczone w wypisie z rejestru gruntów nr 115/1 i 116, o powierzchni 4,4060 ha, położone we wsi T., gm.

O. W sądowym postępowaniu uwłaszczeniowym uczestniczyła matka skarżącej S.M., która na rozprawie w dniu 21 grudnia 1993 r. przyznała okoliczności wskazane we wniosku H.S. i oświadczyła, że od 1960 r., a zatem także w dniu 4 listopada 1971 r., przedmiotowe gospodarstwo rolne posiadali i użytkowali wspólnie brat S.M. S.S. i jego żona H.S. (k. 17 *verte* akt I Ns (...)). Postanowienie to uprawomocniło się wobec nie wywiedzenia środka odwoławczego przez kogokolwiek z uczestników postępowania, będących bliskimi członkami rodziny.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem tego prawomocnego postanowienia, H.G. jako następczyni prawna nieżyjącej S.M. zarzuciła, że jest ono niezgodne z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych oraz z art. 5 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego celem jest uzyskanie prejudykatu, umożliwiającego dochodzenie roszczeń odszkodowawczych od Skarbu Państwa, za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej, przewidzianych w art. 417¹ § 2 k.c., dodanym przez ustawę z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692 z późn. zm.).

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia została wprowadzona do polskiego systemu prawa na podstawie ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2005 r., nr 13, poz. 98). Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, skarga przysługiwała od orzeczeń, które stały się prawomocne począwszy od dnia 1 września 2004 r. (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna z dnia 26 października 2005 r., III BZP 1/05, OSNC 2006, nr 5, poz. 78 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2005 r., I CNP 1/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 15).

Wyrokiem z dnia 8 grudnia 2009 r., SK 34/08 (Dz. U. Nr 215, poz. 1675), Trybunał Konstytucyjny orzekł, że wymieniony wyżej przepis w zakresie, w jakim wyłącza skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia sądu

wyrządzającego szkodę, które stało się prawomocne po dniu wejścia w życie Konstytucji RP, jest niezgodny z art. 77 ust. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. W związku z tym wyrokiem, w art. 4 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 155, poz. 1037) ustawodawca postanowił, że art. 417¹ § 2 k.c. w brzmieniu nadanym tą ustawą ma zastosowanie do orzeczeń, które uprawomocniły się począwszy od dnia 17 października 1997 r., z tym że termin przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej wydaniem prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, które uprawomocniło się po dniu 17 października 1997 r., a przed dniem 1 września 2004 r., nie rozpoczynał biegu przed dniem wejścia w życie ustawy. Od orzeczeń, które uprawomocniły się w okresie od dnia 17 października 1997 r. do dnia 1 września 2004 r., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia mogła być wniesiona w terminie dwóch lat od dnia wejścia w życie ustawy czyli do dnia 25 września 2012 r.

Objęte skargą postanowienie Sądu Rejonowego w K. z dnia 21 grudnia 1993 r. uprawomocniło się w styczniu 1994 r., zatem przed dniem wejścia w życie Konstytucji RP. Nie przysługuje od niego skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, stąd skarga H.G. podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

Niezależnie od tego wskazać należy, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest wysoce sformalizowanym środkiem prawnym, a obowiązujący przy jej sporządzeniu przymus adwokacko-radcowski wynika właśnie z konieczności sprostania jej wymaganiom. Skarga wniesiona przez zawodowego pełnomocnika skarżącej H.G. ustanowionego dla niej z urzędu adw. T.G., nie tylko jest niedopuszczalna z przyczyn wyżej opisanych, ale ponadto została wniesiona od postanowienia Sądu pierwszej instancji bez wykazania przesłanek z art. 424¹ § 2 k.p.c. Nie zawiera także wszystkich jej ustawowych wymagań konstrukcyjnych, a mianowicie wymagania z art. 424⁵ § 1 punkt 4 k.p.c. Uprawdopodobnienie szkody polega na przedstawieniu wyodrębnionego wyводу wskazującego, że szkoda została wyrządzona oraz określającego czas jej powstania, postać i związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia niezgodnego z

prawem (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 141 i z dnia 10 grudnia 2010 r., III CNP 48/10, niepubl.).

Wniesienie przez pełnomocnika ustanowionego przez sąd środka prawnego oczywiście niedopuszczalnego nie uzasadnia przyznania mu od Skarbu Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2007 r., II CZ 69/07, OSNC 2008, nr 3, poz. 41, z dnia 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999, nr 6, poz. 123, z dnia 10 grudnia 2001 r., I PKN 248/01, OSNAPIUS 2002, nr 9, poz. 5 oraz z dnia 29 kwietnia 2015 r., III CNP 2/15, nie publ.). Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyznania pełnomocnikowi skarżącej z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej ze środków Skarbu Państwa.

jw